

B9-0202/2022

5.4.2022

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

Afganistanin tilanteesta ja erityisesti naisten oikeuksien tilanteesta
(2022/2571(RSP))

Tineke Strik, Mounir Satouri, Hannah Neumann, Ernest Urtasun, Erik Marquardt, Eleonora Evi, Alviina Alametsä, Saskia Bricmont, Ignazio Corrao, Monika Vana, Grace O’Sullivan, Tilly Metz, Alice Kuhnke, Pierrette Herzberger-Fofana
Verts/ALE-ryhmän puolesta

B9-0202/2022

**Euroopan parlamentin päätöslauselma Afganistanin tilanteesta ja erityisesti naisten oikeuksien tilanteesta
(2022/2571(RSP))**

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Afganistanista, mukaan lukien 16. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman¹,
- ottaa huomioon 19. toukokuuta 2021 antamansa päätöslauselman ihmisoikeuksien suojelusta ja EU:n ulkoisesta muuttoliikepolitiikasta²,
- ottaa huomioon 15. syyskuuta 2021 annetut neuvoston päätelmät Afganistanista, joissa esitettiin viisi vertailuarvoa EU:n yhteistyölle talebanien johtaman maan tosiasiallisten viranomaisten kanssa,
- ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 28. maaliskuuta 2022 antamat julkilausumat, joissa kehoitettiin avaamaan tyttöjen toisen asteen oppilaitokset välittömästi uudelleen,
- ottaa huomioon YK:n turvallisuusneuvoston Afganistanista antamat päätöslauselmat, myös päätöslauselman 2593 (2021),
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon vuonna 1979 tehdyn yleissopimuksen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamisesta,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöslauselmat Afganistanista,
- ottaa huomioon 4. maaliskuuta 2022 julkaistun Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun raportin Afganistanin ihmisoikeustilanteesta,
- ottaa huomioon vuonna 1951 tehdyn YK:n pakolaissopimuksen,
- ottaa huomioon pakolaisia koskevan YK:n Global Compact -aloitteen,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien puolustajia, lapsen oikeuksien edistämistä ja suojelua sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa ja kaikkia naisiin kohdistuvan syrjinnän muotoja koskevat EU:n temaattiset suuntaviivat,

¹ EUVL C 117, 11.3.2022, s. 133.

² EUVL C 15, 12.1.2022, s. 70.

- ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että talebanit ottivat Afganistanin hallintaansa elokuun 2021 lopussa tapahtuneen nopean sotilaallisen hyökkäyksen jälkeen, joka nopeutti kansainvälisten sotilasjoukkojen vetäytymistä maasta sekä yli 125 000 henkilön ja maassa olleen kansainvälisen yhteisön pääosan evakuointia;
- B. ottaa huomioon, että miehet ja pääasiassa paštut ovat täyttäneet talebanien väliaikaishallituksen ja kansallisen ja maakuntatason keskeiset hallinnolliset virat, minkä vuoksi Afganistanin eri sukupuolet ja monet etniset, uskonnolliset, poliittiset ja maantieteelliset ryhmät eivät ole edustettuina; ottaa huomioon, että naiset on suljettu talebanien hallinnon ulkopuolelle;
- C. ottaa huomioon, että YK:n mukaan siviiliuhrien määrä on vähentynyt merkittävästi talebanien valtaantumisen jälkeen, mutta siviilien suojelu aiheuttaa edelleen huolta, mikä johtuu erityisesti Isis-Khorasanin jatkuvista terrori-iskuista ja sodan räjähtämättömistä jäänteistä;
- D. ottaa huomioon, että sosioekonominen tilanne, joka oli heikko jo ennen talebanien valtaantumista, on huonontunut dramaattisesti valtaapitävän hallinnon aikana ja covid-19-pandemian, vakavan kuivuuden ja ankaran talven vaikutusten takia ja että sitä ovat pahentaneet entisestään talebaneihin kohdistetut kansainväliset pakotteet ja kansainvälisen yhteisön maalle antaman muun kuin humanitaarisen avun keskeyttäminen;
- E. ottaa huomioon, että Yhdysvaltojen päätös jäädyttää Afganistanin keskuspankin valuuttavaranto on estänyt maan pääsyn kansainväliseen rahoitusjärjestelmään, mikä on johtanut valtavaan maksuvalmiuskriisiin; ottaa huomioon, että nämä toimenpiteet ja YK:n turvallisuusneuvoston talebanien ylimpään johtoon kohdistamien aiempien pakotteiden voimassa pitäminen ovat itse asiassa heikentäneet dramaattisesti laillisen kaupallisen ja humanitaarisen toiminnan valmiuksia maassa sekä afganistanilaisten mahdollisuutta saada tuloja ja päästä käsiksi säästöihinsä;
- F. ottaa huomioon, että Venäjän sodasta Ukrainassa johtuvan vehnän maailmanmarkkinahintojen nousun odotetaan vaikuttavan vakavasti Afganistaniin, joka on suurelta osin riippuvainen vehnän tuonnista;
- G. ottaa huomioon, että kansainvälisen yhteisön laajamittaisesta evakuointioperaatiosta huolimatta monet EU:n operaatioiden, hankkeiden ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen (entisestä) afganistanilaisesta henkilöstöstä jätettiin jälkeen länsimaiden lähdettyä, samoin kuin satoja ihmisoikeuksien puolustajia, turvallisuushenkilöstöä ja heidän sukulaisiaan;
- H. ottaa huomioon, että yli puolet Afganistanin väestöstä kärsii akuutista elintarviketurvan puutteesta; ottaa huomioon, että arviolta 24,4 miljoonaa afganistanilaista tarvitsee tällä hetkellä humanitaarista apua ja 97 prosenttia väestöstä on vaarassa ajautua köyhyyteen tänä vuonna;
- I. ottaa huomioon, että humanitaarinen kriisi vaikuttaa suhteettomasti naisiin ja tyttöihin erityisesti elintarvikkeiden, asuntojen, terveydenhuollon ja koulutuksen saatavuuden

osalta; ottaa huomioon, että Unicefin mukaan lapsityövoiman käyttö, lapsiavioliitot ja lasten myynti ovat lisääntyneet talouskriisin seurauksena, mikä on vaikuttanut suhteettomasti tyttöihin;

- J. ottaa huomioon, että humanitaarisen avun perillepääsyyn liittyvät ongelmat ovat kasvaneet lähes kaksinkertaisiksi vuoden 2020 jälkeen, mikä johtuu suurelta osin turvallisuusympäristön heikkenemisestä, maksupyynnöistä ja maan tosiasiallisten viranomaisten puuttumisesta humanitaarisen avun ohjelmasuunnitteluun;
- K. ottaa huomioon, että 5,6 miljoonaa afganistanilaista on tällä hetkellä pakolaisina naapurimaissa; ottaa huomioon, että erityisesti Iranissa ja Pakistanissa on suuri määrä afganistanilaispakolaisia, yhteensä 2,2 miljoonaa rekisteröityä afganistanilaista pakolaista;
- L. ottaa huomioon, että afganistanilaiset, myös ihmisoikeuksien puolustajat, jotka ovat siirtyneet kolmansiin maihin, tarvitsevat kiireellisesti suojaa, palveluja ja takeita pakkokeinoihin perustuvan palauttamisen estämiseksi;
- M. ottaa huomioon, että päivittäin raportoidaan ihmisoikeusloukkauksista, kuten pidätyksistä, vangitsemisista, sieppauksista, kidutuksesta, uhkailusta, kiristyksestä, surmista ja ihmisoikeuksien puolustajiin ja heidän perheenjäseniinsä kohdistuvista hyökkäyksistä; ottaa huomioon, että tällaisista loukkauksista ei edelleenkään joudu minkäänlaiseen vastuuseen; ottaa huomioon, että ne ovat kohdistuneet erityisesti naispuolisiin ihmisoikeuksien puolustajiin; ottaa huomioon, että maan tosiasialliset viranomaiset ovat miehittäneet Afganistanin riippumattoman ihmisoikeuskomission tilat, eikä se näin ollen ole kyennyt harjoittamaan toimintaansa;
- N. ottaa huomioon, että maan tosiasiallisia viranomaisia epäillään useista laittomista teloituksista huolimatta entisten hallituksen virkamiesten ja Afganistanin turvallisuusjoukkojen jäsenten ilmoitetusta yleisestä armahduksesta;
- O. toteaa, että YK on raportoinut, että vaikka sukupuolten epätasa-arvo, syrjintä ja sukupuolistunut väkivalta olivat Afganistanissa syvälle juurtuneita jo ennen 15. elokuuta 2021, naiset olivat olleet aktiivisia kaikilla hallinnonaloilla ja monilla yhteiskunnan aloilla, myös urheilu- ja kulttuurielämässä, ennen talebanien valtaantumista; ottaa huomioon, että kyseisestä päivämäärästä lähtien afganistanilaiset naiset on kuitenkin jätetty poliittisen elämän ulkopuolelle ja laajemminkin työelämän ulkopuolelle;
- P. ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusasiantuntijat ovat tuominneet joukon toimenpiteitä, joihin ovat kuuluneet se, että naisia on estetty palaamasta työhönsä, miespuolisen sukulaisen (mahramin) on oltava mukana julkisilla paikoilla, naisia kielletään käyttämästä julkista liikennettä yksin ja naisille ja tytöille asetetaan tiukat pukeutumissäännöt, jotka merkitsevät ”sukupuolittuneisiin ennakkoluuloihin ja haitallisiin käytäntöihin perustuvaa kollektiivista rangaistusta naisille ja tytöille”;
- Q. ottaa huomioon, että erityisesti tyttöjen koulutuksessa on viimeisten kahden vuosikymmenen aikana tapahtunut merkittävää edistystä, joka on mitätöity talebanien valtaannousun jälkeen; ottaa huomioon, että huolimatta julkisista vakuutteluista, joiden mukaan tyttöjen koulutus jatkuisi, taleban-viranomaiset ovat määränneet yliopistoissa

tiukan sukupuolierottelun ja päättäneet toistaiseksi kieltää toisen asteen koulutuksen yli miljoonalta afganistanilaiselta tytöltä;

- R. ottaa huomioon, että riippumattomien tiedotusvälineiden ja kansalaisyhteiskunnan, jotka ennen 15. elokuuta olivat olleet dynaamisia, vaikka niihin oli kohdistunut väkivaltaa, uhkailua ja muita väkivallan muotoja, toimintatila on kaventunut jyrkästi talebanien hallinnon aikana erityisesti sen jälkeen, kun annettiin tiukat suuntaviivat tiedotusvälineiden toiminnasta, ja toimittajia ja kansalaisia on pidätetty ja surmattu heidän ilmaistua rauhanomaisesti mielipiteensä tai toisinajattelunsa; ottaa huomioon, että rauhanomaisiin mielenosoituksiin, erityisesti naisten oikeuksia puolustaviin, on kohdistunut väkivaltaa tai pelottelua;
- S. ottaa huomioon, että neuvosto on määritellyt viisi vertailuarvoa talebanien nimittämän hallituksen politiikoille ja toimille käytettäväksi EU:n tulevan yhteistyön ohjaavina periaatteina: ottaa huomioon, että näihin vertailuarvoihin kuuluu ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien täysimääräinen toteutuminen;
- T. ottaa huomioon, että talebanit ovat luvanneet ulkomaalaisille ja Afganistanin kansalaisille, jotka haluavat poistua maasta, mahdollisuuden siirtyä pois turvallisesti; ottaa huomioon, että puutteelliset tekniset laitteet asianmukaisten matkustusasiakirjojen myöntämisessä, passitoimistojen toistuva sulkeminen ja pitkiä matkoja ilman saattajaa (mahramia) matkustaville naisille asetetut rajoitukset estävät käytännössä matkustamisen pois maasta, mikä aiheuttaa erityisen haasteen ihmisoikeuksien puolustajille, jotka ovat muita suuremmassa vaarassa;
- U. ottaa huomioon, että afganistanilaisten evakuoitujen haasteet EU:ssa jatkuvat edelleen; katsoo, että nopea perheenyhdistäminen, pitkäaikaisen suojeleusaseman myöntäminen, räätälöity kotouttamistuki ja asianmukaiset vastaanotto-olosuhteet, kuten terveydenhuollon ja mielenterveystuen saatavuus, mahdollistaisivat lapsen edun ja perheen yhtenäisyyden periaatteiden noudattamisen ja takaisivat ihmisarvoisen elintason;
- V. ottaa huomioon, että YK:n pääsihteeri António Guterres käynnisti 31. maaliskuuta korkean tason avunantajien tapahtuman, jossa muistutettiin kansainvälistä yhteisöä siitä, että sen on tehtävä täysimääräisesti yhteistyötä YK:n koordinoiman avustusoperaation kanssa tarjoamalla ilman ehtoja myönnettävää ja joustavaa rahoitusta Afganistanin vaikean humanitaarisen kriisin torjumiseksi;
- 1. on syvästi huolissaan humanitaarisesta ja ihmisoikeuskriisistä, joka on puhjennut Afganistanissa talebanien valtaantulon jälkeen; toistaa horjumattoman solidaarisuutensa ja sitoutumisensa Afganistanin kansalle;
- 2. toistaa olevansa vakuuttunut, että Afganistanin turvallinen, rauhanomainen ja demokraattinen tulevaisuus edellyttää osallistavaa poliittista neuvotteluratkaisua; toistaa olevansa sitoutunut afganistanilaisten johtamaan ja omaksi kokemaan rauhanprosessiin ja konfliktin jälkeiseen jälleenrakentamiseen ainoana uskottavana väylänä osallistavaan pitkäaikaiseen rauhaan, turvallisuuteen ja kehitykseen;

3. on huolissaan maan ennennäkemättömän heikosta ruokaturvasta ja kehottaa kaikkia kansainvälisiä toimijoita, erityisesti EU:ta ja sen jäsenvaltioita, lisäämään humanitaarisia operaatioitaan, jotta voidaan auttaa vastaamaan välittömiin perustarpeisiin, palauttaa kansainväliset palkkatukimekanismit keskeisille työntekijöille ja elintarvikeohjelmille sekä keskeyttää humanitaarisia toimia rajoittavat säännöt ja ehdot;
4. ilmaisee erittäin syvän huolensa tiettyjen kansainvälisten pakotteiden sosioekonomisista vaikutuksista erityisesti keskeisten julkisten palvelujen tarjoamiseen; kehottaa kansainvälistä yhteisöä, erityisesti Yhdysvaltoja ja EU:n jäsenvaltioita, varmistamaan, että pakotteet eivät heikennä Afganistanin kansan taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutumista etenkin erittäin köyhien ja naisten johtamien kotitalouksien osalta; kannustaa erityisesti EU:ta ja sen jäsenvaltioita tarkistamaan pakotteita, mukauttamaan nykyisiä toimenpiteitä vastaavasti ja antamaan uusia lupia ja ohjeita, joilla helpotetaan maksuvalmiutta ja paperirahan saatavuutta humanitaariseen kriisiin vastaamiseksi; kehottaa EU:ta työskentelemään kansainvälisten kumppaneidensa kanssa sellaisen sopimuksen aikaansaamiseksi, joka mahdollistaisi Afganistanin keskuspankin pääsyn kansainväliseen pankkijärjestelmään, jotta se voisi suorittaa Maailmanpankin maksuja, ostaa seteleitä kaupallisten huutokauppojen järjestämiseksi yksityisille pankeille Afganistanissa ja käsitellä tai maksaa laillisilta yksityisiltä tallettajilta, kuten Unicefilta, YK:n kehitysohjelmalta, rahalähetyspankeilta ja muilta laillisilta toimijoilta maahan tulevia dollarimääräisiä talletuksia;
5. vaatii jatkamaan tiukasti ehtoihin perustuvaa yhteistyötä talebanien kanssa neuvoston asettamien viiden vertailuarvon mukaisesti, jotka koskevat yhteistyötä maan tosiasiallisten viranomaisten kanssa, myös naisten oikeuksien osalta; kehottaa kansainvälisiä valtuuskuntia ajamaan jatkuvasti sukupuolten tasapuolista edustusta kansainvälisissä valtuuskunnissa muun muassa lähettämällä johtavia naispuolisia virkamiehiä talebanien kanssa pidettäviin kokouksiin;
6. kehottaa talebaneja varmistamaan humanitaarisen avun vapaan ja periaatteellisen saatavuuden ja humanitaaristen avustustyöntekijöiden, myös naisten, turvallisuuden ja olemaan puuttumatta humanitaarisen avun ohjelmiin; korostaa, että EU:n humanitaarisen avun talousarviossa Afganistanille ja sen naapurimaille olisi noudatettava sukupuolisensitiivistä lähestymistapaa ja sitä olisi lisättävä huomattavasti haavoittuvassa asemassa olevien afganistanilaisten ja heidän perheidensä, myös maan sisällä siirtymään joutuneiden ihmisten ja pakolaisten, tukemiseksi ja suojelemiseksi ja sen olisi oltava YK:n Afganistania käsitelleessä korkean tason avunantajien tapahtumassa esitettyjen tavoitteiden mukainen; pyytää EU:ta edelleen välttämään avun kanavoimista talebanien valvomien rakenteiden tai järjestelmien kautta;
7. tuomitsee ihmisoikeustilanteen jyrkän heikkenemisen talebanien alaisuudessa, mukaan lukien ihmisoikeuksien puolustajiin, naisten oikeuksia ajaviin aktivisteihin ja muihin kansalaisyhteiskunnan toimijoihin kohdistetut hyökkäykset, sekä rauhanomaisten mielenosoitusten ja eriävien mielipiteiden ilmaisujen tukahduttamisen kaikkialla maassa; tuomitsee jyrkästi talebanien asetuksen, jonka mukaan naiset eivät saa mennä työhön tai osallistua julkiseen elämään tai käyttää julkisia palveluja ilman saattajana olevaa miespuolista sukulaista; kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa (EUH) ja jäsenvaltioita olemaan hyväksymättä tällaisia naisten vapaan liikkuvuuden rajoituksia ja

hyödyntämään kaikkia käytettävissään olevia keinoja kannustaakseen talebaneja lopettamaan tällaiset käytännöt ja noudattamaan Afganistanin kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön mukaisia velvoitteita;

8. kiittää ja tukee kaikkia Afganistanissa toimivia ihmisoikeuksien puolustajia, jotka tekevät edelleen laillista ja rauhanomaista ihmisoikeustyötä;
9. korostaa afganistanilaisten naisten tekemää korvaamatonta työtä ihmisoikeuksien, erityisesti naisten oikeuksien puolustamisessa ja edistämisessä maassa, ja tunnustaa heidän keskeisen asemansa muutoksen edistäjinä; korostaa, että afganistanilaisia naisia ja naisten oikeuksia ei voida kaupitella tai välineellistää missään tulevassa prosessissa; korostaa, että on tärkeää kuulla afganistanilaisten feministien ja naisten ääniä ja pyrkiä vahvistamaan niitä ilman etnisyyteen tai uskonnolliseen tai poliittiseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää;
10. tuomitsee naisten ja tyttöjen erityistilanteen, sillä humanitaarinen kriisi vaikuttaa heihin suhteettomasti ja he kohtaavat yhä enemmän vaikeuksia erityisesti elintarvikkeiden, terveydenhuollon ja koulutuksen saatavuuden osalta, mikä johtuu suoraan talebanien taantumuksellisesta politiikasta;
11. tuomitsee jyrkästi sukupuolten tasa-arvon ja hlbtq+-henkilöiden oikeuksien jatkuvan taantumisen; kehottaa kunnioittamaan tiukasti naisten oikeuksia, myös niitä, jotka liittyvät heidän aktiiviseen osallistumiseensa kaikkiin kansalaistoiminnan ja talouselämän sekä poliittisen ja julkisen elämän osa-alueisiin; kehottaa talebaneja takaamaan naisten elämän ja omaisuuden suojelemisen sekä heidän liikkumisvapautensa; toteaa, että afganistanilaisten naisten kansalaisjärjestöjen johtajilla ja henkilöstöllä, jotka edustavat eri ammatteja ja maakuntia kaikkialla maassa, on ratkaiseva merkitys avun tehokkaassa suunnittelussa ja toimittamisessa, kun otetaan huomioon heidän tietämyksensä, pääsämahdollisuutensa ja asiantuntemuksensa; vaatii EU:ta asettamaan etusijalle naispuoliset ihmisoikeuksien puolustajat ja varmistamaan, että heitä kuullaan kaikissa toimissa Afganistanin kohtaamiin ihmisoikeuskriiseihin ja humanitaarisiin kriiseihin vastaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvoon ja hlbtq+-henkilöiden oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä;
12. kehottaa EU:ta varmistamaan, että paikalliset naisten johtamat kansalaisyhteiskunnan järjestöt, jotka toimivat yhteisön avun, kehityksen sekä rauhan ja turvallisuuden alalla, voivat toimia, liikkua vapaasti ja turvallisesti koko maassa ja saada varoja afganistanilaisten yhteisöjen terveyden, koulutuksen, toimeentulon ja turvallisuuden edistämiseen, ja kehottaa EU:ta tukemaan näiden järjestöjen työtä; tuomitsee sen, että suurimmalta osalta tyttöjä evätään pääsy toisen asteen oppilaitoksiin, mikä on suoraan vastoin heidän yleistä oikeuttaan koulutukseen; korostaa tarvetta varmistaa kaikenikäisten tyttöjen pääsy koulutukseen; korostaa, että millään EU:n rahoituksella ei pitäisi rahoittaa koulutusvaihtoehtoja, joissa tytöt suljetaan pois;
13. kehottaa EU:ta lisäämään tukeaan ryhmille, jotka pyrkivät puolustamaan naisten ja tyttöjen oikeuksia Afganistanissa, mukaan lukien vaihtoehtoiset koulutusmahdollisuudet tytöille, joita ei päästetä kouluun, ja kehottaa EU:ta rahoittamaan erityisiä avustus- ja humanitaarisia ohjelmia afganistanilaisille naisille, jotka ovat väkivallan uhreja tai vaarassa joutua väkivallan kohteeksi, sekä heitä tukeville sukulaisille;

14. muistuttaa, että on tärkeää dokumentoida ja tutkia kaikki raportit ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksista ja saattaa syylliset vastuuseen myös 20 vuoden aseellisen konfliktin aikana tehdyistä loukkauksista; korostaa tässä yhteydessä, että YK:n Afganistania koskeva riippumaton seuranta on tärkeää, ja pitää myönteisenä ja tukee YK:n Afganistanissa toteuttaman avustusoperaation työtä;
15. kehottaa antamaan vasta nimitetyille Afganistanin ihmisoikeustilannetta käsittelevälle erityisraportoijalle riittävästi varoja, tarvittavaa asiantuntemusta ja diplomaattista tukea, jotta hän voi täyttää tehtävänsä; kehottaa YK:n ihmisoikeusneuvostoa ryhtymään tarvittaviin toimiin sellaisen riippumattoman kansainvälisen tutkintamekanismin perustamiseksi, jolla on monivuotinen toimeksianto ja riittävät resurssit dokumentoida kaikkien osapuolten tekemiä kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja humanitaarisen oikeuden loukkauksia ja rikkomuksia ja raportoida niistä säännöllisesti; vaatii, että osallistujaryhmän sukupuolijakauma on tasapainoinen ja että siihen sisältyy tasa-arvoasiantuntijoita;
16. kehottaa EUH:ta, EU:n Afganistanin edustustoa ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjä antamaan enemmän tukea afganistanilaisille ihmisoikeuksien puolustajille maassa ja sen ulkopuolella ja hyödyntämään joustavasti kaikkia käytettävissään olevia välineitä ja panemaan täysimääräisesti täytäntöön ihmisoikeuksien puolustajia koskevat EU:n suuntaviivat, myös varmistamalla, että rikkomuksista joutuu vastuuseen, käyttämällä yksityistä ja julkista vaikuttamista yksittäisiin tapauksiin ja rikkomusten muotoihin, tarjoamalla maan sisäisiä suojelumekanismia, palveluita ja tukea, varmistamalla turvalliset evakuointireitit ja erityisiä toimenpiteitä kauttakulussa olevien suojelemiseksi kolmansissa maissa ja koordinoimalla viisumien myöntämistä niille, jotka haluavat lähteä maasta;
17. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita käyttämään kaikkia saatavilla olevia diplomaattisia keinoja painostaakseen naapurimaita varmistamaan, että niiden rajat ovat avoimia niille Afganistanista pakeneville, jotka ovat vaarassa ja etsivät suojelua ja turvaa, myös huono-osaisiin yhteisöihin kuuluville; kehottaa EU:n jäsenvaltioita lisäämään merkittävästi uudelleensijoitusten määrää ja humanitaaristen viisumien myöntämistä;
18. kehottaa jäsenvaltioita, komissiota ja EUH:ta asettamaan etusijalle suojelun tarpeessa olevien, erityisesti ihmisoikeuksien puolustajien, naisten, tyttöjen, hlbt+henkilöiden, uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen, toimittajien, kirjailijoiden, tutkijoiden ja taiteilijoiden auttamisen lähtemään Afganistanista; kehottaa EU:n jäsenvaltioita takaamaan turvalliset kulkuyhteydet maasta lähteville ihmisille; pitää valitettavana, että jäsenvaltioiden suurlähetystöillä naapurimaissa ei ole valmiuksia käsitellä viisumi- ja uudelleensijoittamismenettelyjä; pyytää jäsenvaltioita lisäämään valmiuksiaan tältä osin; kehottaa naapurimaita poistamaan maastalähdön yhteydessä sovellettavat menettelyt Afganistanin kansalaisilta, jotta voidaan helpottaa heidän uudelleensijoittamistaan kohtuullisessa ajassa;
19. kehottaa EUH:ta ja jäsenvaltioita määrittämään koordinoitusti, kuinka monta EU:n ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen, edustustojen ja hankkeiden paikallista (entistä) työntekijää sekä heidän perheenjäsentään on jätetty maahan, ja kehottaa niitä laatimaan näitä henkilöitä koskevan evakuointisuunnitelman; odottaa, että komission

varapuheenjohtaja / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja pitää parlamentin säännöllisesti ajan tasalla asian edistymisestä;

20. muistuttaa, että oikeus turvapaikkaan on perusoikeus, joka kansainvälisen ja EU:n lainsäädännön nojalla myönnetään kaikille sotaa tai vainoa pakeneville heidän kansalaisuudestaan tai asemastaan riippumatta; korostaa, että pakolaisten nykyinen saapuminen EU:hun Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen jälkeen ei saisi rajoittaa kansainvälistä suojelua EU:n jäsenvaltioista hakevien afganistanilaisten pääsyä turvapaikkamenettelyihin, tehokkaihin oikeussuojakeinoihin tai muihin perusoikeuksiin; kehottaa jäsenvaltioita helpottamaan kiireellisesti sellaisten afganistanilaisten perheenyhdistämistä, joilla on jo EU:ssa oleskelevia sukulaisia;
21. kehottaa EU:ta edistämään afganistanilaisten pakolaisten tosiasiallista mahdollisuutta saada suojelua kolmansissa maissa; korostaa painokkaasti, että se ei pidä kolmansiä maita, joissa ei ole takeita (afganistanilaisten) pakolaisten tehokkaasta suojelusta, turvallisina maina, joihin he voivat palata; kehottaa luomaan seurantamekanismin sen varmistamiseksi, että afganistanilaisiin pakolaisiin ei kohdistu ihmisoikeusloukkauksia kolmansissa maissa, jotka saavat EU:n apua;
22. korostaa voimakkaasti, että nykyisissä olosuhteissa kaikenlainen pakkokeinoihin perustuva palauttaminen Afganistaniin on käännättämistä, koska vähimmäisvaatimuksia ja suojelua ei voida taata paluun yhteydessä; kehottaa komissiota vaatimaan jäsenvaltioita myöntämään suojelua Afganistanin kansalaisille, myös niille, joiden hakemukset on aiemmin hylätty; kehottaa seuraamaan tiiviisti jo palautettuja Afganistanin kansalaisia, erityisesti lapsia; panee tyytyväisenä merkille muuttoliikkeyhteistyötä koskevan yhteisen julistuksen soveltamisen keskeyttämisen;
23. panee huolestuneena merkille vakavat väitteet perusoikeuksien loukkauksista, mukaan lukien lukuisat Afganistanin kansalaisten käännetykset, joihin monet EU:n rajavaltiot ovat syyllistyneet; kehottaa asianomaisia jäsenvaltioita noudattamaan EU:n ja kansainvälisen oikeuden mukaisia sitoumuksiaan arvioida erikseen suojelua hakevien vaatimukset, myös EU:n ulkorajoilla, ja varmistamaan tehokkaan suojelun saatavuus;
24. on huolissaan afganistanilaisten pakolaisten tilanteesta Turkissa, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten ilman huoltajaa olevien alaikäisten ja hlbtq+-henkilöiden, tilanteesta; pitää erittäin valitettavana, että turvapaikkamenettelyihin ei ole pääsyä ja että on esitetty väitteitä palauttamisesta Afganistaniin; tuomitsee jyrkästi Kreikan viranomaisten päätöksen julistaa Turkki turvalliseksi kolmanneksi maaksi afganistanilaisille ja kehottaa tarkistamaan päätöstä pikaisesti EU:n lainsäädännön mukaisesti;
25. toistaa komissiolle esittämänsä kehotuksen käynnistää pikaisesti GSP-asetuksen³ 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukainen tutkimus Afganistanilla ”Kaikki paitsi asept” -järjestelmän (EBA) mukaisesti olevien tullietuuksien keskeyttämiseksi;
26. pitää myönteisenä Afganistanissa toimivaa EU:n edustuston työtä ja sen osittaista paluuta maahan; korostaa diplomaattisen läsnäolon merkitystä Afganistanissa nykyisten turvallisuus- ja poliittisten ehtojen rajoissa; kehottaa EU:n edustustoa asettamaan

³ EUVL L 303, 31.10.2012, s. 1.

etusijalle ihmisoikeuksien, erityisesti naisten oikeuksien ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien oikeuksien edistämisen, sekä neuvottelut humanitaaristen järjestöjen, myös niiden naispuolisten työntekijöiden, esteettömästi pääsystä maahan;

27. kehottaa EUH:ta ja komissiota tekemään perinpohjaisen arvion vetäytymis- ja evakointiprosessista Afganistanista; katsoo, että tähän olisi sisällyttävä kriittinen pohdinta vetäytymisen ajoituksesta ja hoitamisesta afganistanilaisten, erityisesti EU:n toimielinten paikallisen henkilöstön, mukaan lukien sopimussuhteinen henkilöstö ja EU:n rahoittamien hankkeiden täytäntöönpanokumppanit, evakointiprosessin ja suojelun osalta sekä EU:n puutteellisesta koordinoinnista, vaikka parlamentti oli jo 10. kesäkuuta 2021 antamassaan päätöslauselmassa vaatinut viisumeja paikalliselle henkilöstölle ja heidän kotiuttamistaan; odottaa EUH:n ja komission esittävän parlamentille tämän vuoden alkupuoliskolla tämän kriittisen arvioinnin, johon sisältyy ”paikallisen henkilöstön” määritelmä nykyisten suojelujärjestelmien puitteissa, ja hahmottelevan, mitä EU:n paikallista henkilöstöä koskevia suojelutoimenpiteitä ja uudistussuunnitelmia laaditaan Afganistanista saatujen kokemusten pohjalta, ja panevan nämä kokemukset täytäntöön nykyisissä ja tulevaisuudessa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toimissa;
28. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, EU:n Afganistanin erityislähettiläälle ja jäsenvaltioiden parlamenteille.